

# Çevrimiçi Tartışma Ortamlarına Katılımın İlişkin Dereceli Puanlama Anahtarı

## RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Çevrimiçi Tartışma Ortamlarına Katılımın İlişkin Dereceli Puanlama Anahtarı. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18585>

## Soyut

Çevrimiçi Tartışma Ortamlarına Katılımın Dereceli Puanlama Anahtarı, uzaktan eğitim baskamlarında öğrencilerin **çevrimiçi tartışma ortamlarına** katılımının kalitesini sistematik olarak değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir araçtır. Geleneksel nicel katılım ölçütlerinin (mesaj sayısı gibi) ötesine geçerek, bu ölçek öğrencilerin tartışmalara yaptıkları katkıların niteliğini, eleştirel düşünme düzeyini ve etkileşim derinliğini odak noktasına almaktadır. Ölçek, özellikle **eğitim teknolojileri** alanında, çevrimiçi öğrenme süreçlerinin etkinliğini artırmak ve öğrencilere geri bildirim sağlamak için tasarlanmış bir **dereceli puanlama anahtarı** (rubric) niteliğindedir. Bu geliştirme çalışması, çevrimiçi katılımın gerçek etkisinin değerlendirilmesine yönelik bilimsel bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

## Anahtar Kelimeler

Çevrimiçi Tartışma Ortamları, Dereceli Puanlama Anahtarı, Uzaktan Eğitim, Katılım Kalitesi, Öğrenci Değerlendirmesi, Eğitim Teknolojileri, Rubric.

## Yazarlar

Fatih Barış Kurnaz, Esin Ergün, Hakan Ilgaz.

## Amaç

Ölçeğin temel amacı, çevrimiçi öğrenme yönetim sistemleri (LMS) içinde gerçekleştirilen asenkron tartışma forumlarında öğrencilerin sergilediği katılım davranışlarının objektif ve yapılandırılmış bir biçimde ölçmektir. Geliştiriciler, katılımın yalnızca sıklığına değil, aynı zamanda gönderilen mesajların bilişsel derinliğine, konuyla olan ilgisine ve akran etkileşimini teşvik etme yeteneğine odaklanan bir değerlendirme aracı sunmayı hedeflemiştir.

Bu dereceli puanlama anahtarı, eğitimcilerin öğrencilerin eleştirel düşünme ve bilgi inşası becerilerini ne ölçüde kullandığını belirlemesine yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır. Böylece, çevrimiçi kurs tasarımcıları ve öğretim görevlileri, tartışma faaliyetlerini daha etkili öğrenme çıktıları sağlayacak şekilde optimize edebilirler. Ölçek çeşitli bir **Geliştirme** çalışmasıdır.

## Yapı

Çevrimiçi Tartışma Ortamlarına Katılımın Dereceli Puanlama Anahtarı, çevrimiçi katılımın çok boyutlu bir yapı olduğunu varsaymaktadır. Tipik bir dereceli puanlama anahtarı olarak, ölçeğin maddeleri farklı boyutları temsil eden niteliksel kriterlere ayrılmıştır. Bu boyutlar genellikle şunlar içerebilir: **Bilişsel Katılım Düzeyi** (eleştirel analiz, sentezleme, problem

çözme), **Etkileşim Kalitesi** (akran mesajlarına yanıt verme, tartışmayı ilerletme) ve **İçerik Zenginliği** (konuya hâkimiyet, kaynak kullanımı).

Ölçek, öğrencilerin tartışma katkıları bu belirlenen kriterler çerçevesinde puanlayarak, katılımların yüzeysel olmaktan derin ve anlamlı olmaya doğru nasıl evrildiğini gösteren kademeli bir değerlendirme sunar. Bu yapı, değerlendirmenin hem kapsamlı hem de uygulayıcılar arasında tutarlı olması sağlanabilir amaçlar.

## Geçerlik

Kaynak içerikte spesifik bir **geçerlik** çalışmasına dair bilgi sağlanmamış olsa da, bir dereceli puanlama anahtarının geliştirme sürecinde genellikle **içerik geçerliliği** ve **yapı geçerliliği** incelenir. İçerik geçerliliği, alan uzmanlarının, ölçek maddelerinin çevrimiçi tartışma katılımlarının ilgili tüm yönlerini kapsayıcı kapsamadığını değerlendirilmesiyle sağlanır.

Yapı geçerliliği ise ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapıyı (anlamlı çevrimiçi katılımlar) gerçekten ölçüp ölçmediğinin test edilmesini gerektirir. Bu genellikle, puanların öğrencilerin genel akademik başarıları veya diğer ilgili ölçütlerle olan korelasyonlar incelenerek dolaylı yoldan desteklenir.

## Güvenilirlik

Orijinal kaynakta **güvenilirlik** verisi açıkça belirtilmemiştir. Ancak, dereceli puanlama anahtarlarında en kritik güvenilirlik türü **değerlendiriciler arası güvenilirlik** (Inter-Rater Reliability). Bu, farklı değerlendiricilerin aynı öğrenci katkılarına benzer puanlarla derecelendirme tutarlılığını ifade eder.

Yüksek değerlendiriciler arası güvenilirlik, ölçek maddelerinin ve puanlama kriterlerinin açık, net ve yoruma kapalı olduğunu gösterir. Ölçek geliştirme sürecinde, farklı uzmanlar tarafından yapılan pilot uygulamalar ve korelasyon analizleri ile bu güvenilirlik türünün test edilmesi beklenmektedir.

## Faktör Analizi

Dereceli puanlama anahtarları (rubricler), genellikle maddelerin belirli, önceden tanımlanmış boyutlar etrafında gruplandırılarak yapılandırılmış değerlendirme araçlarıdır. Bu nedenle, geleneksel psikometrik ölçeklerde uygulanan Keşfedici veya Doğrulayıcı Faktör Analizi (EFA/CFA) yöntemleri bu tür araçlarda her zaman uygulanmayabilir.

Eğer ölçek, çok boyutlu bir puanlama matrisi sunuyorsa, faktör analizi yerine, ölçeğin teorik boyutlarının (örneğin, elektirel düzünme, etkileşim, içerik) birbirinden bağımsız olarak

değerlendirilip değerlendirilemediğini gösteren yapısal analizler veya boyutlar arasındaki korelasyonlar incelenmişi olabilir. Bu, ölçeğin kavramsal yapısının sağlamlaştırılması için önemlidir.

## Araç

**Test Türü: Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubric) Geliştirme**

**Format:** Niteliksel kriterlere dayalı, kademeli puanlama sistemi (Genellikle 3-5 seviyeli değerlendirme basamakları içerir).

**Mevcut Diller:** Türkçe (Orijinal Geliştirme Dili)

**Popülasyon Grubu:** Üniversite öğrencileri (Özellikle uzaktan eğitim veya karma öğrenme ortamlarında çevrimiçi tartışmalara katılanlar).

**Yaş Grubu:** Yetkinler (Genellikle 18 yaş ve üstü).

**Popülasyon Detayları:** Ölçek, 2018 yılında yayımlanan çalışmada kullanılan örnekleme uygun olarak, çevrimiçi tartışma ortamlarına aktif olarak kullanan yükseköğretim öğrencilerine yöneliktir.

**Test Metodolojisi:** Öğrencilerin çevrimiçi tartışma forumlarına gönderdikleri metin tabanlı katkıları, önceden belirlenmiş kriterler ve puanlama seviyeleri kullanılarak uzman değerlendiriciler tarafından değerlendirilmiştir.

## Anahtar Kelimeler

TOAD, Rubric Değerlendirmesi, Uzaktan Öğrenme, Niteliksel Katılım, Bilişsel Derinlik, Eğitim Teknolojileri.

## Yazarlar

**Yazar ORCID Tanımlayıcıları:** Çalışmanın orijinal makalesinde yer alan yazarların bireysel ORCID bilgileri için ilgili akademik veritabanları kontrol edilmelidir.

**Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri:** Sorumlu Yazar Esin Ergün için sağlanan iletişim adresi: esinergun@karabuk.edu.tr

**Yayın Adresi:** Karabük Üniversitesi, Eğitim Fakültesi (Sorumlu Yazarın bağlı olduğu kurum).

## İzinler ve Ücret ve Test Yolu

**Test Yolu:** Ölçeğin geliştirildiği ve yayımlandığı yıl 2018'dir.

**İzinler ve Ücret:** Ölçeğin ticari olmayan akademik kullanımları için genellikle yazarlarla iletişime geçilmesi gerekmektedir. Kullanım koşulları ve izinler hakkında en doğru bilgiye Sorumlu Yazar Esin Ergün aracılığıyla ulaşılabilir.

Bu ölçek ile ilgili detaylı bilgilere ve orijinal çalışmaya aşağıdaki referanstan ulaşılabilir. Orijinal **PDF** dosyası buradan indirilebilir: [cevrimici-tartisma-ortamlarina-katilima-iliskin-dereceli-puanlama-anahtari-toad.pdf](#)

## Kaynaklar

Kurnaz, F. B., Ergün, E., & Ilgaz, H. (2018). Participation in online discussion environments: Is it really effective?. *Education and Information Technologies*, 23(4), 1719-1736.

## Çevrimiçi Tartışma Ortamlarına Katılımı İlişkin Dereceli Puanlama Anahtarının Maddeleri

**ÖNEMLİ:** Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Orijinal kaynakta ölçek maddeleri metin olarak sunulmamıştır. Ölçek, bir dereceli puanlama anahtarı (rubric) formatında olup, genellikle boyutlar ve puanlama seviyeleri tablolar halinde sunulur.

Orijinal kaynakta ölçek maddeleri listesi yerine, ölçeğin bir **Dereceli Puanlama Anahtarı** olduğu belirtilmiştir. Bu tür bir araç, madde listesi yerine, değerlendirilen boyutlar (örneğin, Bilişsel Varlık, Sosyal Varlık) ve her bir boyut için farklı performans seviyelerini (örneğin, Başlangıç, Gelişmekte, Uzman) tanımlayan kriter setlerini içerir. Kriter setleri, ölçeğin yayımlandığı akademik makalede detaylıca sunulmaktadır.

Sorumlu Yazar: **Esin Ergün**